

PATVIRTINTA:
Kauno technologijos universiteto
inžinerijos licėjaus direktoriaus
2014 m. rugsėjo 1 d. įsakymu Nr. V-

REKOMENDACIJOS DĖL POVEIKIO PRIEMONIŲ TAIKYMO NETINKAMAI BESIELGIANTIEMS MOKINIAMS

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Rekomendacijos parengtos vadovaujantis Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2012m. rugpjūčio 28 d. įsakymu Nr. V-1268 „Rekomendacijos dėl poveikio priemonių taikymo netinkamai besielgiantiems mokiniams“.

2. Rekomendacijomis siekiama padėti Kauno technologijų universiteto inžinerijos licėjaus darbuotojams veiksmingai reaguoti į kraštutinius mokinių netinkamo elgesio atvejus bei iškilusią grėsmę, siekiant užtikrinti licėjaus bendruomenės narių ir (ar) kitų asmenų fizinį ir psichologinį saugumą.

3. Rekomendacijos nustato galimas taikyti poveikio priemonės netinkamai besielgiantiems mokiniams bei pagrindines šių priemonių taikymo licėjuje sąlygas.

4. Rekomendacijos reglamentuoja klasių vadovų, dalykų mokytojų, socialinio pedagogo ir kitų pagalbos vaikui specialistų, direktoriaus pavaduotojų ugdymui veiklą užtikrinant licėjuje viešosios tvarkos kontrolę ir vykdant smurto ir nusikalstamumo prevenciją.

5. Rekomendacijų tikslai:

5.1. Užtikrinti licėjuje viešąją tvarką.

5.2. Parinkti ir pritaikyti efektyvias poveikio priemones netinkamai besielgiantiems mokiniams.

5.3. Vykdyti smurto ir nusikalstamumo prevenciją.

5.4. Nustatyti bendrus viešosios tvarkos kriterijus licėjuje.

6. Klasių vadovai, dalykų mokytojai, socialinis pedagogas ir kiti pagalbos vaikui specialistai, direktoriaus pavaduotojai ugdymui vadovaujasi Lietuvos Respublikos Švietimo įstatymu, licėjaus nuostatais, vidaus darbo tvarkos taisyklėmis, ugdymo sutartimi, dalyko mokytojo ir mokytojo, vykdančio klasės vadovo funkcijas, pareigybės aprašymu, direktoriaus įsakymais ir šiomis rekomendacijomis.

7. Apraše vartojamos sąvokos:

7.1. **Vaikas** yra žmogus, neturintis 18 metų, išskyrus atvejus, kai įstatymai numato kitaip.

7.2. **Teisėti vaiko atstovai** yra tėvai, įtėviai, globėjai, rūpintojai ir kiti asmenys, kurie pagal įstatymą ar kitą teisės aktą privalo rūpintis vaiku, jį auklėti, globoti, jam atstovauti, ginti jo teises ir teisėtus interesus.

7.3. **Viešoji tvarka** - asmens elgesio viešumoje taisyklės, kurių laikymasis svarbus bendruomeniniam sugyvenimui, santaikai, pagrįstos etikos, moralės, pagarbos vieni kitiems principais.

7.4. **Draudžiami daiktai** - bet kokie daiktai (reikmenys), gaminiai ar medžiagos, kurių apyvarta uždrausta arba ribojama Lietuvos Respublikos įstatymais ar kitais teisės aktais saugumo, sveikatos apsaugos ir kitais visuomenės poreikiais, taip pat kiti licėjuje draudžiami turėti daiktai (reikmenys), gaminiai ar medžiagos, kurių sąrašas nurodomas licėjaus vidaus darbo tvarkoje ar kituose licėjaus veiklą reglamentuojančiuose dokumentuose.

7.5. **Netinkamas mokinio elgesys** – mokinio elgesys, keliantis realų pavojų jo paties, kitų mokinių, licėjaus darbuotojų ar aplinkinių gyvybei, sveikatai, psichologiniam ar fiziniam saugumui arba turtui, taip pat pasikartojantis, tyčinis, agresyvus, įžūlus, griaunantis ugdymo(-si) procesą, pažeidžiantis aplinkinių garbę ir orumą bei psichologinį ir fizinį saugumą, mokinio elgesys.

7.6. **Poveikio priemonė** - licėjaus darbuotojo(-ų) veiksmai, kuriais siekiama nutraukti ar sustabdyti netinkamą mokinio elgesį bei atkurti psichologiškai, dvasiškai ir fiziškai saugią ir savitarpio pagarbą grįstą aplinką.

7.7. **Pagrįsti fiziniai veiksmai** – su fiziniu kontaktu susiję licėjaus darbuotojo veiksmai mokinio atžvilgiu, kurių gali būti imamasi, siekiant nutraukti arba užkirsti kelią mokinio elgesiui, keliančiam realų pavojų jo paties ir (ar) aplinkinių gyvybei, sveikatai, psichologiniam ar fiziniam saugumui arba turtui.

7.8. **Ugdymo(-si) vietos pakeitimas** - laikinas mokinio atskyrimas nuo kitų mokinių, tęsiant mokinio ugdymą kitoje licėjaus patalpoje arba teikiant mokiniui reikiamą švietimo pagalbą.

8. Kitos apraše vartojamos sąvokos atitinka Lietuvos Respublikos švietimo įstatyme (Žin., 1991, Nr. 23-593; 2011, Nr. 38-1804), Lietuvos Respublikos vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatyme (Žin., 1996, Nr. 33-807) ir kituose teisės aktuose vartojamas sąvokas.

9. Sprendžiant mokinio elgesio problemas bei taikant poveikio priemones turi būti vadovaujamosi Jungtinių Tautų vaiko teisių konvencija (Žin., 1995, Nr. 60-1501), Lietuvos Respublikos vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymu (Žin., 1996, Nr. 33-807), Lietuvos Respublikos švietimo įstatymu (Žin., 1991, Nr. 23-593; 2011, Nr. 38-1804), Lietuvos Respublikos vaiko minimalios ir vidutinės priežiūros įstatymu (Žin., 2007, Nr. 80-3214; 2010, Nr. 157-7969), Vaikų, vartojančių narkotines, psichotropines, kitas psichiką veikiančias medžiagas, nustatymo organizavimo tvarkos aprašu, patvirtintu Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. balandžio 2 d. nutarimu Nr. 437 (Žin., 2002, Nr. 35-1305; 2007, Nr. 107-4379), gimnazijos vaiko gerovės

komisijos sudarymo ir jos darbo organizavimo tvarkos aprašu, patvirtintu Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2011 m. balandžio 11 d. įsakymu Nr. V-579 (Žin., 2011, Nr. 45-2121), Socialinės pedagoginės pagalbos teikimo tvarkos aprašu, patvirtintu Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2004 m. birželio 15 d. įsakymu Nr. ISAK-941 (Žin., 2004, 100-3729; 2011, Nr. 99-4675), Psichologinės pagalbos teikimo tvarkos aprašu, patvirtintu Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2011 m. liepos 5 d. įsakymu Nr. V-1215 (Žin., 2011, Nr.88-4220), Pedagoginių psichologinių tarnybų darbo organizavimo tvarkos aprašu, patvirtintu Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2011 m. liepos 22 d. įsakymu Nr. V-1396 (Žin., 2011, Nr. 97-4600), Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2004 m. rugsėjo 17 d. įsakymu Nr. ISAK-1462 „Dėl teisės pažeidimų, mokyklos nelankymo, narkotinių ir psichotropinių medžiagų vartojimo, ŽIV/AIDS, smurto ir nusikalstamumo prevencijos“ (Žin., 2004, Nr. 145-5281) ir kitais teisės aktais, taip pat prioritetinės vaiko teisių ir interesų apsaugos ir gynimo, vaiko žmogiškojo orumo, individualizavimo, visapusiškumo, pagarbos ir protingumo principais.

II. POVEIKIO PRIEMONĖS IR BENDROSIOS JŲ TAIKYMO SĄLYGOS

10. Licėjaus darbuotojas, esant šiose rekomendacijose nustatytoms sąlygoms ir siekdamas užtikrinti licėjaus bendruomenės narių ir (ar) aplinkinių saugumą, gali taikyti šias poveikio priemones ar imtis šių veiksmų:

10.1. Pakeisti mokinio ugdymo(-si) vietą (nuvesti mokinį į socialinio pedagogo kabinetą).

10.2. Iškviesti licėjaus vadovą ar jo įgaliotą atstovą (socialinį pedagogą / direktoriaus pavaduotoją ugdymui).

10.3. Organizuoti mokinio daiktų patikrinimą.

10.4. Panaudoti pagrįstus fizinius veiksmus (žr. VI skirsnį, 24 – 30 punktus).

11. Taikant rekomendacijose numatytas poveikio priemones, privaloma atsižvelgti į mokinio specialiuosius ugdymo poreikius, jo sveikatos būklę, psichologinę savijautą ir kitas, poveikio priemonės parinkimui ir taikymui svarbias, aplinkybes.

11. Rekomendacijose numatytos poveikio priemonės gali būti taikomos mokiniui tik tada, kai nedavė laukiamų rezultatų jau išnaudotos šios poveikio priemonės ir pagalbos teikimo galimybės:

11.1. Organizuoti individualūs pokalbiai su mokiniu ir jo tėvais (globėjais, rūpintojais) – fiksuojama darbo su mokiniiais ir jų tėvais (globėjais, rūpintojais) registracijos žurnale (atsakingas socialinis pedagogas).

11.2. Informuoti tėvai (globėjai, rūpintojai) žodžiu arba raštu: telefonu, el. paštu, per elektroninį dienyną Mano dienynas (atsakingi asmenys: socialinis pedagogas, klasių vadovai).

11.3. Mokinys svarstytas Vaiko gerovės komisijos posėdyje.

12. Visais kitais atvejais, kai vaiko elgesys daro žalą ar kelia realų pavojų jo paties ar aplinkinių gyvybei, sveikatai, saugumui ar turtui, į mokinio padarytus licėjaus vidaus tvarkos taisyklių, mokinio elgesio normų ir (ar) mokymo sutarties nuostatų pažeidimus reaguojama kitų teisės aktų nustatyta tvarka.

13. Apie mokiniui pritaikytą poveikio priemonę turi būti nedelsiant informuojamas licėjaus vadovas ar jo įgalioti asmenys (direktoriaus pavaduotojas ugdymui, socialinis pedagogas), mokinio tėvai (globėjai, rūpintojai), taip pat, esant būtinybei, savivaldybės vaiko teisių apsaugos skyrius ir (ar) teritorinė policijos įstaiga.

14. Mokiniui pritaikyta poveikio priemonė ir licėjaus darbuotojo(-ų) veiksmai mokinio atžvilgiu privalo būti fiksuojami raštu licėjaus vadovo nustatyta tvarka:

14.1. Licėjaus darbuotojas pildo poveikio priemonės netinkamai besielgiantiems mokiniams akta, kuriame nurodo pritaikytą poveikio priemonę (1 priedas).

15. Licėjaus darbuotojas, įtaręs, kad mokinys licėjuje ar jos teritorijoje vartoja narkotines, psichotropines, kitas psichiką veikiančias medžiagas ar yra apsvaigęs nuo šių medžiagų, privalo vadovautis Vaikų, vartojančių narkotines, psichotropines, kitas psichiką veikiančias medžiagas nustatymo organizavimo aprašu, patvirtintu Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. balandžio 2 d. nutarimu Nr. 437 (Žin., 2002, Nr. 35-1305; 2007, Nr. 107-4379), ir laikytis jame nurodytų veiksmų sekos.

III. UGDYMO(-SI) VIETOS PAKEITIMAS

16. Ugdymo(-si) vietos pakeitimas gali būti taikomas mokytojo sprendimu, kai mokinio elgesys akivaizdžiai griauna (žlugdo) mokinių ugdymo(-si) procesą pamokos metu.

17. Pakeitus ugdymo(-si) vietą, mokinys atlieka mokytojo paskirtas užduotis prižiūrimas kito licėjaus vadovo paskirto darbuotojo (socialinio pedagogo / psichologo) arba mokiniui yra teikiama reikiama švietimo pagalba.

18. Mokinio ugdymo(-si) vieta gali būti pakeičiama ne ilgesnei kaip šį sprendimą priėmusio mokytojo pamokos trukmei. Esant būtinybei, šios priemonės taikymo trukmė gali būti pratęsiama licėjaus vadovo ar jo įgalioto asmens sprendimu, atsižvelgiant į licėjaus vadovo paskirto darbuotojo (prižiūrėjusio mokinių pakeitus jo ugdymo(-si) vietą) arba švietimo pagalbos specialisto rekomendaciją, tačiau ne ilgiau kaip iki pamokų pabaigos.

IV. LICĖJAUS VADOVO AR JO ĮGALIOTO ASMENS IŠKVIETIMAS

19. Licėjaus darbuotojas gali išsikviesti licėjaus vadovą ar jo įgaliotą asmenį, padėti nutraukti netinkamą mokinio ar mokinių grupės elgesį (klasės seniūnas, arba seniūno pavaduotojas pakviečia socialinį pedagogą / direktoriaus pavaduotoją ugdymui / psichologą).

20. Licėjaus vadovas ar jo įgaliotas asmuo tarpininkauja sprendžiant mokytojo ir mokinio ar mokinių grupės konfliktą, taip pat padeda mokytojui numatyti tolesnes mokinio(-ių) ugdymo(-si) proceso organizavimo galimybes bei pagal kompetenciją inicijuoti ir (ar) spręsti švietimo pagalbos arba drausminių auklėjamojo poveikio priemonių taikymą mokiniui(-iams).

V. MOKINIO DAIKTŲ PATIKRINIMAS

21. Jeigu licėjaus darbuotojui kyla pagrįstų įtarimų, jog mokinys gali turėti draudžiamų daiktų, licėjaus darbuotojas nedelsdamas apie tai informuoja licėjaus vadovą arba jo įgaliotą asmenį.

22. Licėjaus darbuotojas(-ai) ir (ar) licėjaus vadovas arba jo įgaliotas asmuo turi teisę prašyti mokinio parodyti jo asmeninius daiktus. Mokinio daiktai negali būti tikrinami negavus jo sutikimo ir (ar) jam nedalyvaujant.

23. Jeigu mokinys sutinka parodyti savo asmeninius daiktus, parodymo metu turi dalyvauti mažiausiai du licėjaus darbuotojai, vienas iš jų – licėjaus vadovas arba jo įgaliotas asmuo. Paaškęjus, kad mokinys turi draudžiamų daiktų, apie tai nedelsiant informuojami mokinio tėvai (globėjai, rūpintojai) ir, esant būtinybei, teritorinė policijos įstaiga.

24. Jei mokinys nesutinka parodyti daiktų, apie įtarimus dėl draudžiamų daiktų turėjimo nedelsiant informuojami ir kviečiami atvykti į licėjų mokinio tėvai (globėjai, rūpintojai). Jiems nesutikus atvykti ir (ar) neatvykus nustatytu laiku, taip pat, esant būtinybei, apie įtarimus dėl draudžiamų daiktų turėjimo nedelsiant informuojama teritorinė policijos įstaiga.

25. Kol atvyks dėl mokinio daiktų patikrinimo iškviešti asmenys, mokinys turi būti prižiūrimas licėjaus vadovo paskirto licėjaus darbuotojo.

VI. PAGRĮSTI FIZINIAI VEIKSMAI

26. Licėjaus darbuotojas(-ai) pagrįstus fizinius veiksmus mokinio atžvilgiu gali taikyti tik tais atvejais, kai siekiama:

26.1. Apsaugoti mokinį nuo savęs ar kitų asmenų (su)žalojimo mokinio įsiaudrinimo metu.

26.2. Užkirsti kelią ir (ar) nutraukti smurtinį mokinio elgesį prieš kitus mokinius, licėjaus darbuotojus ar kitus aplinkinius asmenis.

26.3. Neleisti mokiniui palikti patalpos, jeigu jo pasišalinimas kelia grėsmę jo paties ar kitų asmenų saugumui.

26.4. Nutraukti mokinių tarpusavio muštynes, jei mokinys(-iai) nereaguoja į žodinius gimnazijos darbuotojo paliepinimus jas nutraukti.

26.5. Nutraukti mokinio veiksmus, kuriais niokojamas turtas, ir (ar) apsaugoti turtą nuo galimo sunaikinimo ar sugadinimo arba sustabdyti netvarką.

26.6. Atskirti mokinį, griaunantį bendrą klasės tvarką ar licėjaus renginį, kai jis nepaiso pakartotinių reikalavimų ir raginimų laikytis elgesio taisyklių, išvedant jį iš patalpos (pavyzdžiui, klasės, salės, valgyklos ar pan.). Pamokos metu iš klasės pašalintas mokinys atlieka mokytojo paskirtas užduotis kitoje licėjaus patalpoje, prižiūrimas licėjaus vadovo paskirto darbuotojo, arba jam teikiama reikiama švietimo pagalba. Licėjaus renginio metu pašalintas mokinys turi būti prižiūrimas licėjaus vadovo paskirto darbuotojo, kol teigiamai pasikeičia mokinio elgesys (pavyzdžiui, mokinys nusiramina, pasižada tinkamai elgtis ir pan.) arba kol mokinį pasiima tėvai (globėjai, rūpintojai), išskyrus atvejus, kai dėl objektyvių priežasčių jie pasiimti mokinio negali arba organizuoti mokinio perdavimą tėvams (globėjams, rūpintojams) nėra tikslinga.

27. Pagrįsti fiziniai veiksmai gali varijuoti nuo stovėjimo tarp mokinių gresiant potencialiam atviram jų konfliktui, stovėjimo prieš mokinį, siekiant užkirsti kelią pavojingam mokinio elgesiui (pavyzdžiui, siekiant atitverti kelią prie lango, jei mokinys grasina iššokti, ar pan.), vedimo paėmus už rankos, iki mokinio sulaikymo, fiziškai apribojant mokinio veiksmus. Mokinio sulaikymas gali būti naudojamas tik ekstremaliose situacijose (pavyzdžiui, kai siekiama nutraukti mokinių muštynes, jeigu nėra kitų galimybių jų išskirti nepanaudojant fizinės intervencijos; kai siekiama nutraukti mokinio save žalojančią elgesį, jį apglėbiant ir laikant tol, kol mokinys nurims, ir pan.).

28. Fizinis kontaktas su mokiniu yra laikomas tinkamu tokiose situacijose:

28.1. Mokinį(-ius) laikant už rankos(-ų), sudarant ratą, žaidžiant žaidimus.

28.2. Mokinį vedant už rankos.

28.3. Guodžiant mokinį.

28.4. Pasveikinant mokinį.

28.5. Padedant neįgaliam mokiniui.

28.6. Mokant mokinį groti instrumentu, šokti.

28.7. Rodant mokiniui, kaip atlikti fizinius pratimus.

28.8. Teikiant pirmąją pagalbą.

29. Fiziniai veiksmai laikomi nepagrįstais, draudžiamais ir traktuojami kaip smurtas mokinio atžvilgiu tokiais atvejais, kai jie:

29.1. Naudojami kaip bausmė.

29.2. Naudojami norint pademonstruoti savo viršenybę.

29.3. Naudojami siekiant sukelti vaikui skausmą.

29.4. Naudojama didesnė nei yra būtina fizinė jėga.

30. Pagrįstų fizinių veiksmų panaudojimas neturi kelti grėsmės vaikų gyvybei ir sveikatai.

31. Licėjaus darbuotojas(-ai), taikydami pagrįstus fizinius veiksmus, visada privalo vadovautis minimalių būtinų fizinių veiksmų panaudojimo trumpiausiam būtinam laikotarpiui principu.

32. Licėjaus darbuotojai turi būti specialiai mokomi taikyti pagrįstus fizinius veiksmus, siekiant užtikrinti minimalų, saugų ir proporcingą šių veiksmų naudojimą.

VII. BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

33. Su poveikio priemonių netinkamai besielgiantiems mokiniams taikymo sąlygomis ir tvarka supažindinami licėjaus darbuotojai, mokiniai ir jų tėvai (globėjai, rūpintojai) ar bent vienas iš jų (pasirašytinai).

34. Licėjaus vadovas skiria:

34.1. Licėjaus darbuotojus, prižiūrinčius mokinius 17, 25, 26.6 punktuose numatytais atvejais.

34.2. Įgaliotus asmenis, pagal kompetenciją dalyvaujančius poveikio priemonių taikyme.

35. Visi skundai dėl poveikio priemonių mokiniui taikymo turi būti nuodugnai ir operatyviai išnagrinėti teisės aktų ir licėjaus veiką reglamentuojančių dokumentų nustatyta tvarka. Licėjaus vadovas, įvertinęs visas aplinkybes, teisės aktų nustatyta tvarka priima sprendimą dėl licėjaus darbuotojo nušalinimo skundo tyrimo laikotarpiu.

36. Apie nustatytus vaiko teisių pažeidimus licėjus informuoja kompetentingas valstybės ir (ar) savivaldybės institucijas.

37. Licėjaus darbuotojai taiko poveikio priemones griežtai laikydamiesi nurodytų reikalavimų.
